

Az iparosság adóterhei.

Előadó: **Szabó Béni** szücsmester, országgyűlési képviselő, Brassó.

Nincs hálátlanabb feladat, mint olyan kérdéstről tartani előadást, amely kérdéssel kapcsolatosan az amúgyis ezer nehézséggel küzdő ember sorsa annyira elviselhetetlenné vált, hogy egyesek kétségbeesésükben már csak a halálban véltek menedéket találni. Tetézi e kérdés borzalmasságát, hogy az ezzel járó veszedelmet nem a kiszámíthatatlan véletlenek, nem a titokzatos természeti erők zúdították az emberek százezreire, hanem azon embertársaink, akiknek úgy az emberi társadalom, mint az állam jólfelfogott érdekében elsősorban lett volna kötelességük a közterheket igazságosan, az emberek teherbíró-képessége arányában aképp szétosztani, hogy az ország egyes részeinek lakosságát, egyes társadalmi osztályokat ne juttattak volna teljesen koldusbotra.

Az adókérdés az iparosságnak olyan problémájává vált, amely, csak a száraz mindennapi eseményeket említve is, drámai hatású.

A háború után az egész világon fellépett gazdasági válság Romániát is súlyosan érintette, s a különböző társadalmi osztályok fokozatos leszegényedése olyan arányokat öltött, hogy az állandóan emelkedő közterhek, és azok erőszakos behajtása a lakosság túlnyomó nagyrészének utolsó vagyroncsait is megsemmisítették.

A leszegényedett és tönkre tett társadalmi osztályok között legszánalmasabb helyzetbe a kézműiparosság került, mivel e pályára kevés kivétellel a lakosság legszegényebb rétege szokott menni, akik minimális tőkével és gazdasági erővel rendelkezvén, a gazdasági válság első érintésére elvesztették kevés vagyonukat és a munkaalkalmak megszűnésével, maguk és családtagjaik részére a legszükségesebb lét-

fenntartási cikkek előteremtésére is képtelenné váltak, s országszerte ezrek-ezrei a legnagyobb nélkülözések közepette úgyszólván éheznek.

Ilyen körülmények között a világ bármelyik államában, ahol az államfenntartó polgárságra valamit csak adnak, a hatalom tényezői minden lehetőt elkövetnek, hogy a veszélybe került polgárságot a megsemmisüléstől megmentésük és az ország javára, felvirágoztatására, életképessé, erőssé tegyék. Hiszen, hogy egyszerű példával éljek, nincs az az érzéktelen ember, aki a neki értéket jelentő és szolgálatot tevő állatot is, betegségében ne igyekezne gyógyítani, ha nem is azért, mert szívében szájalom él, de legalább azért, mert tovább is szüksége van rá.

Itt nálunk, a saját hibáján kívül teljesen tönkrement és munkanélkül maradt iparosságon nemhogy segítenének, hanem a legtöbb esetben a valódi tényállás ismerete hiányában, avagy annak ismeretével, tendenciózus rosszakarattal olyan adó és taxa-összegekkel terhelik meg, amelyeket semmi körülmények közt sem tud elviselni.

Az iparosság abnormális adóterhelése évek óta foly és csúcspontját a jelen évi adókiutéseknél érte el, amidőn a majdnem minden esetben egyoldalulag megállapított adóköteles jövedelem után, állami adóba 12–16%-ot, forgalmi adóba 11%-ot, út-adóba 3%-ot, különféle városi taxákba 11–15%-ot kell, hogy fizessen az iparos, amely adóösszegek 35–45%-át teszik az önkényesen megállapított, de a valóságban nem létező jövedelemnek.

Igazságtalan tehát az iparosság állami *adókiutése* azért, mert az adókiutató bizottságok nem fogadják el az adózó iparos tényleges helyzetét, hanem *tetszésük szerint állapítják meg az adóköteles alapot*. Az adókiutató bizottság polgári tagjainak intervencióját a kincstár képviselői alig veszik számításba.

Legigazságtalanabb *a forgalmi adó* kiutése, mely úgy történik, hogy az ismert módon megállapított adóalapot ötszörösen számítják és az így nyert összeg után vesznek 2.2%-ot, vagyis a valóságban 11%-ot. Ezen adónemet kivették a legegyszerűbb falusi iparostól kezdve, majdnem az összes iparágak iparosaira és pedig olyan drasztikus módon, mely az iparosság köréből a tavasszal országos tiltakozást

váltott ki, mire némi módosítást eszközöltek az adózó iparosok javára.

Igazságtalan a 3%-os út-adó, mivel az iparosság az utakat alig használja. Valamint súlyos igazságtalanságot jelentenek a különféle községi és városi taxák, amelyeket 70–80%-ig az iparosok és kereskedők fizetnek, holott pótagó alakjában a helységek összes lakosai között kellene, hogy megoszoljanak.

E kérdésekkel kapcsolatosan a panaszok és jogos tiltakozások ezrei kerülnek egyes egyének vagy szervek elé. Fentiek igazolására pár esetet összegszerűleg is bemutatok azon nagyszámú panaszok közül, amelyek csak ez évben érkeztek hozzám be.

Egy iparosvállalatnak 1929-ben 4840.– lej volt az állami adója és 2640.– lej a községi taxák díjjai. Az 1929. évet tekintélyes veszteséggel zárta le, amit törvényes formák között vezetett üzleti könyvekkel igazolt. Az adókiadó bizottság mindkét polgári tagja belátással volt s ha a törvény szerint nem is javasolta az adó leszállítását, kérte a múlt évi adóösszeg meghagyását. A bizottság ilyen értelemben is határozott, azonban ezen határozatot a kincstár képviselője fellebbezte. A fellebbezési tárgyaláson az adózó fél újból megjelent, újból igazolta a bevallás helyességét. Szóbelileg azt mondták, hogy jól van, mire eltávozott abban a tudatban, hogy az adóját meghagyták a múlt évi összegben. Jegyzőkönyvi értesítést az ilyen fellebbezési tárgyaláson csak akkor adnak ki, ha a fél nem jelenik meg. A jelen esetben, mivel a fél részt vett a tárgyaláson, nem adtak ki jegyzőkönyvi értesítést. Ellenben pár hónap múlva megjelent a végrehajtó és állami adó fejében kért ez évre a múlt évi 4840.– lej helyett 21.750.– lejt, és a múlt évi 2640.– lej községi taxák helyett összesen 17.375.– lejt. Kérdezem, hogy nem a legenyhébb kifejezést használom-e, amikor azt mondom, hogy az iparosság adóját igazságtalanul állapítják meg? Hiszen erre és sok más hasonló esetre jogosan lehetne sokkal erősebb kifejezést is használni, mert az a szegény iparostársam, aki hivatalos könyvei szerint 71.000.– lejes veszteséggel zárta le az üzletét, s azzal lett a fellebbezési tárgyalásról elbocsájtva, hogy meghagyják a múlt évi adóját, s akinek az állami adóját mégis több mint 400%-al, a községi taxák díjját kevés híján

700%-al emelték, mint már említettem olyan eljárással, amely-
ellen védekezni sem tudott és amely igazságtalanságot helyes-
bíteni sem lehet, hacsak a pénzügyminisztériumtól nem sike-
rül orvoslást nyerni.

Ime az állami adók és községi taxák világából egy példa
a sok-sok ezer közül.

Egy másik iparos, aki külföldi árukból is dolgozik,
1929-ben behozott 921.463.– lejre árút, amely összeg után a
törvény szerint a vámhivatalnál egyösszegben megfizette a
2%-os forgalmi adót, 18.429.– lejes összegben. Ugyanezen
iparosnak a pénzügyigazgatóság részéről meg van állapítva
a forgalmi adója havi 1763.– lejben, azaz évi 21.156.– lejben
Tehát ez az iparos egy és ugyanazon árú után a vámhivatal-
nál is megfizette a 2%-os forgalmi adót, és amikor ezen árút
rendre eladta, újból megfizette a havi 1763.– lejes összegek
által, vagyis 18.429.– lej forgalmi adó helyett fizetett 39.585.–
lejt, tehát többet a duplájánál, azaz 4%-nál. A legérdekesebb
az, hogy ezen igazságtalanságra eddig semmiféle orvoslást
nem tudott szerezni.

Egy harmadik falusi iparos, aki nyáron gazdálkodik, s
csak a téli időben foglalkozik az iparával, könyveivel igazolta,
hogy 1929-ben, úgyszólván semmi munkája nem volt és ösz-
szesen 4.800.– lejre végzett ipari munkát. A pénzügyi ható-
ságok kivetettek ezen iparosra évi 6.000.– lej forgalmi adót.

Mind a három eset adatait hivatalos okmányokból merít-
tettem, és ezer és ezer hasonló eset van, amelyről tudunk, és
másik ezer és ezer olyan van, amelyről nem is szerezhetünk
tudomást, mivel kisebb szellemi képességgel bíró iparosaink
nem is tudják, hogy mikor és hol jártak el velük szemben méltá-
nytalanul.

Az utóbbi két év alatt az ország jelentékeny részét be-
jártam, és minden emberi képzeletet meghaladó nyomornak,
lerongyosodásnak, éhezésnek voltam tanúja számtalan helyen.
Ma is lelkembe markol az a jelenet, amikor Pilcz máramaros-
szigeti apátplébános könnyező szemmel panaszolta, hogy az
egykor jómódú iparosok, úgyszólván könyörögnek pár lejes
segélyért, támogatásért, amelyet neki is alig van honnan adni.

Személyes tapasztalataim alapján állítom, hogy ez az
állapot, amelyben az iparosság a közteherviseléssel kapcsola-

tosan van, tovább semmi esetre sem tartható fenn, és kérem a közgyűlést, hogy a következő határozati javaslatot fogadja el és a pártvezetőség kövessen el mindent, hogy e határozatnak illetékes helyen érvényt szerezzen.

Az Országos Magyar Párt Szatmáron tartott közgyűlése kimondja, hogy az iparosság közteherviselése a mai formák között tovább nem tartható fenn.

A közgyűlés ezért utasítja a Párt parlamenti csoportját, hogy a kormánynál minden erejével hasson oda, hogy az iparosság közteherviselése, az alább következő javaslatok figyelembe vétele mellett sürgősen vétessék módosítás alá és a közteherviselés megosztása már a jövő évben e módosítások alapján történjék.

1. 1931. év januárjában eszközöljön a pénzügyi kormány három évre szóló adókimutatást, amelynek rendjén minden adózó polgárra nézve mindenben figyelembe veendő az igazolt teherbíróképesség, mely az egyfajta foglalkozású és egyforma gazdasági viszonyok közt élő polgárok között az egész ország területén egyforma legyen.

2. Ennek megállapítása céljából a adókimutató bizottságok aképp állítandók össze, hogy abban egyenlő értékű szavazati joggal a lakosság minden társadalmi és foglalkozási ága képviselőt nyerjen, oly módon, hogy e bizottsági tagokat az illetékes hatóságok felhívására az illető foglalkozási szervek delegálhassák.

3. Az egyforma foglalkozású polgárok adókimutatója egyidejűleg történjen.

4. A bizottság azon adókimutatója, amelyet az adózó fél elfogadott, a kincstár részéről ne legyen megfellebbezhető.

5. Indokolt esetben adófizetési haladék adandó, legalább az adófizetési év keretein belül.

6. Az adózó polgárok szerszámai és gépei adómentességbe ne foglaltassanak le.

7. Mindazon iparosok, akik teljesen új ipari üzemet nyitnak, legalább egy évig részesüljenek adómentességben, úgyszintén mentessenek az adófizetés alól azok a szegénysorsú iparosok, akik 60-ik életévüket betöltötték és iparukat kenyérkereseti kényszerből folytatják. E kedvezményt az illetők az

ipartestületek, ezen hiányában az Iparhatóságok útján kérhessék, mely szervek a kérvényt tárgyilagos véleménnyel kötelesek ellátni.

8. A különböző községi taxák, melyet nagyrészen csak az iparosok és kereskedők fizetnek, feltétlenül eltörölendők és az egyenlő közteher-viselés alapján bevezetendő ismét a községi pótdadó rendszer.

9. A forgalmi adó, mely a lehető legigazságtalanabb adónem s amelyet túlnyomó nagyrészen ismét csak az iparosok fizetnek, teljesen eltörölendő.

Igazolt esetekben részben vagy egészben adassék adómentesség mindazoknak, akik súlyosabb betegségek, balesetek, vagy elemi csapás következtében, olyan anyagi helyzetbe jutottak, hogy adófizetési kötelezettségüknek nem tudnak eleget tenni.

Mi, akik az iparosság tragikus helyzetét ismerjük, amelyben magunk is benne élünk, úgy most, mint a multban az illetékes tényezők előtt eddig is mindenkor kellően feltártuk a helyzetet és rámutattunk azon katasztrófákra, amelyek egy értékes, nélkülözhetetlen társadalmi osztály bukásával, majd az államot is érni fogják.

Dr. Lakatos Sándor:

— A kérdés vitálisan fontos a magyarságra, mert nagyon jól tudjuk, hogy az iparosság zömét a magyarok teszik ki. Ezért részletesen szeretnék hozzászólni, szeretném kiegészíteni a javaslatot olyan gyakorlati javaslatokkal, amelyekkel talán azonnali eredmény érhető el. Elsősorban *az állami adók* kivetésével foglalkozom. Ki szeretném egészíteni a javaslatot azzal, hogy az adótörvény módosítása esetén a parlamenti csoport és a Magyar Párt követelje, hogy *az adómentes létminimum lényegesen emeltessék fel*. Most ez havi 750 lej. Hogy ez milyen csekély összeg, arra nem kell sok szót vesztegetni. Amennyiben havi 2000 lejre menne fel, ezzel a szegénysorsú iparosok, akiknek a keresete ma alig haladja meg a 2000 lejt, adómentességet élvezhetnének, vagy nagyon csekély adót fizetnének. A határozati javaslatot tehát elsősorban kiegészíteni kívánom azzal, hogy *kívánja a Magyar Párt az adómentes létminimum havi 2000 lejre emelését*.

Felhívni kívánom a Közgazdasági Szakosztály tagjainak és a parlamenti csoportnak figyelmét, hogy már akció van folyamatban, amely az egyenes adótörvény módosítását célozza, s hogy ez a módosítás a legközelebbi parlamenti szesszió elé fog kerülni. Az akciónak és a módosításnak az a célja, hogy az adókivetés három éves ciklusban történjék. Fel kívánom hívni a parlamenti csoport figyelmét, hogy *az adótörvény módosító-javaslatához minden érdekelttség részéről konkrét javaslatokat méltóztassanak bekérni és a módosítás érdekében méltóztassék a legnagyobb akciót kifejteni.*

Foglalkozni kívánok a *községi taxák* ügyével és itt is konkrét javaslatot teszek, amelyet a Közgazdasági Szakosztály különösen azon tagjainak kívánok figyelmébe ajánlani, akik városi tanácsok tagjai. A jövő évi költségvetés most készül. A jövő évi taxákat is most vetik ki. Az új közigazgatási törvény rendelkezik a pótdók és a taxák kivetésének lehetőségéről, úgy hogy külön parlamenti akció nélkül most már megvalósíthatjuk azt, – amit Szabó Béni képviselő úr is említett, – hogy a városi teherviselést, a taxák viselését az iparos osztályról *az összlakosságra hárítsuk*, hogy tudniillik *a pótdóztatási rendszert követeljük* és mindenütt, minden városban a költségvetési lehetőségeket százszázalékgig használjuk ki, hogy a városok a taxakivetési jogot csak ezeken a maximális lehetőségeken felül gyakorolják. Így tehát kérem a közgazdasági szakosztály tagjait, hogy a városi tanácsokban a városi költségvetések elkészítésénél helyezkedjenek arra az álláspontra, hogy a városi költségvetés szükségleti oldala elsősorban *pótdók kivetésével fedzessék* és csak a fennmaradó hiány vettessék ki taxákban.

A következő probléma az *útdó* kérdése, amely tekintetben nem is hallottam további kijelentéseket. Itt is gyakorlati eljárásra hívom fel a figyelmet. Ez a legfurcsább adónem. A vármegyék határoznak a városok útdóhozjárulásáról és a városok a határozat alapján beinkasszálják az adókból reájuk eső részt. A városnak és a vármegyének is szüksége van utakra, de azok a képtelen összegek, amelyeket a múlt évben megállapítottak, olyan fantasztikusan magasak, hogy ehhez hasonlót az adóztatások történetében nem találunk. Nagy ipari vállalatoknál az útdó hatalmas

összegekre rug. Igaz, hogy az első kivetés csak kísérletezés volt 1930 második felében és a kivető hatóságok nincsenek még maguk sem tisztában a bevételek nagysága felől. Tekintettel arra, hogy a megyei tanácsok előtt most történik meg az 1931. évi kivetés, felhívom a megyei tanácstagok figyelmét erre a kérdésre. Minden lehető módon tiltakozni kell az adókivetési kulcs ellen és minden felebbezési fórumot föl kell használni, hogy egységesen állapíttassék meg. Föl kell kérni a parlamenti képviselő urakat az ebben az irányban való közbenjárásra.

Továbbiakban még egy dologra kívánok rámutatni, a melyet Szabó Béni képviselő úr is fölhozott és ez az, hogy az iparosok *ivari szerszámai és anyagai mentesítsenek az adóvégrehajtás alól*. Ebben az irányban a legnagyobb visszaélések történnek. Igaz, hogy a régi erdélyi végrehajtási törvény gondoskodik erről a kérdéstről, de az adóvégrehajtást a regáti törvény szakaszai szerint eszközlik és erre való hivatkozással viszik el a szerszámokat. Javaslom, hogy forduljunk kérelemmel a parlamenti csoporthoz, hogy ha másképpen nem lehet, parlamenti iniciatívából nyújtsanak be javaslatot, hogy az adóvégrehajtás törvénye olyanképpen módosíttassék, hogy az a *kisiparosok szerszámait mentesítse az adóvégrehajtás alól*.

Gyárfás Elemér, elnök:

– Legutóbb a volt miniszterelnök úr is olyan értelemben nyilatkozott, hogy ezekre az esetekre az erdélyi végrehajtási törvény érvényes és irányadó. Ő maga nagyon csodálkozott, hogy az iparosság szerszámait is lefoglalják.

Szűcs Kálmán ipartestületi elnök, Szatmár:

– Az a megjegyzésem, hogyha az itteni törvények értelmében járnak el az árverezéseknél, az sem segít sokat. A valorizáció értelmében 1:2 az átszámítási alap. Amikor a magyar törvény szerint 10 korona erejéig nem volt szabad foglalni és amikor ez az összeg harmincszorosat véve háromszáz lejt tesz ki, kérdem melyik az az eszköz, szerszám, ame-

lyet nem foglalhatnak le. Legfeljebb talán egy kalapácsot. A végrehajtások ebben a szellemben történnek.

Dr. Weisz Sándor:

— A javaslatot bizonyos pontokkal kiegészítendőnek tartom.

Az elsőfokú adóketőbizottságban a polgárság kiküldötteinek egyáltalán nincs szavazati joga, csak tanácskozási joga és a két kincstári kiküldött állapítja meg egyoldalúan az adót, anélkül, hogy abba a polgári kiküldött beleszólhatna. Ennek a helyzetnek meg kell változni olyan módon, hogy *már az első fokon az adóketőbizottságban a polgárság kiküldöttjének szavazati joga legyen.* Ezt kell követelnünk. Rá fogok térni, miért tartom ezt különösen fontosnak. Ugyanis az adókkal kapcsolatos rendelkezésekben benne van az, hogy az elsőfokú határozat már végrehajtható. Az történik, hogy ketők a kincstári közegek egyoldalúan az adót, azután megfelebbezi a kincstár a maga által ketett adót, kihuzzák a felebbezési tárgyalást a végtelenségig és az elsőfokon ketett adót behajtják. Konkrét esetet hozok fel erre a magam tapasztalatából. A kereskedelmi és iparkamara delegálta az adóketőbizottságba az én személyemet és Balogh Illés dr. kartársamat, mint olyanokat, akik meg fogjuk kísérelni a polgárság érdekeinek megvédését. A pénzügyigazgatóság mindkettőnk személye ellen kifogást emelt azon a címen, hogy mi ügyvédek lévén, nem képviselhetjük az iparkamarát és delegációnk az ügyvédi foglalkozással összeférhetetlen. Erre a pénzügyminisztérium megkereste az kamarát, hogy másokat delegáljon, mi ellenben a kamarák szövetségéhez fordultunk és véleményét kértük. A kamarák szövetségének az volt a véleménye, hogy a pénzügyminisztériumnak igaza van. Mi ebbe nem nyugodtunk bele, azt mondván, hogy mi nem mint ügyvédek vagyunk a kamara tagjai, hanem egyikünk, mint gyáros, a másik, mint pénzügyintézeti vezető ember és így nem forog fenn összeférhetlenség. A törvény megfelelő szakaszai a kamarai kiküldöttekre nem állítják fel az összeférhetlenséget, mert akik a kamara tagjai lehetnek, lehetnek delegáltjai is. Ezek után a kamarák szö-

-

vetsége el is ismerte, hogy nekünk van igazunk és ő maga is a pénzügyminisztériumhoz fordult. A pénzügyminisztérium megmaradt álláspontja mellett és új delegátusok kiküldését kérte a kamarától. Ha nem lett volna ez a szakasz, hogy tudniillik, az elsőfokú határozat alapján végrehajtás vezethető, nem engedelmeskedtünk volna a pénzügyminisztérium megkeresésének, hanem kontenciós eljárást indítottunk volna. De megtettük a szegény polgárságért, hogy engedtünk, mivel különben eljárásunk lehetetlen következményeket vont volna maga után. Igen fontosnak tartom, hogy kiegészíttessék az adótörvény azzal, hogy *felebbezés esetén legfeljebb az előző évi adókimutatás legyen végrehajtható, ha az a jelenleginél kisebb.*

Nem foglalkoztam külön a kérdéssel, de az a benyomásom, hogy az egész adórendszerben a legsérelmesebb az iparosra nézve a forgalmi adó, ami azt jelenti, hogy az iparoság adókulcsa 14 százalékról 26 százalékra emelkedett fel. Tekintet nélkül arra, hogy mit forgalmaz, az adókulcsot fölemelik. Ebben az irányban a helyzet megjavítására mindent meg kell tennünk.

Dr. Súly Tibor:

— Szabó Béni képviselő úrnak azon indítványára, hogy az iparosok anyagjait és szerszámaikat mentesítsék a végrehajtás alól, felvilágosításul közlöm, hogy a Regátban elfogadott törvény alkalmaztatik Erdélyben is és ez kifejezetten kimondja, hogy 600 lej értékű szerszám nem vihető el. Ez a 600 lej a békebeli arany lejes megállapításból maradt. Most azután ezt úgy értelmezik, hogy minden szerszám elvihető. Méltóztassék megfontolás tárgyává tenni, nem volna-e jó belevenni a javaslatba azt a kívánságot, hogy az iparosok minden szerszáma mentesítsék a végrehajtás alól. Nem lehet ugyanis a végrehajtó közegek megállapítására bízni, hogy melyek a lényeges szerszámok...

A másik sérelem, amely napirenden van az, hogy az adózó polgárok holmiját, ingóságait összeszedik, elviszik és beraktározzák. Itt Szatmáron elviszik a Szamoson túlrá napal. Azt mondják, igaz, hogy csak az adózó polgárok hozzá-

járulásával szállíthatók el ezek a holmik, de mégis elviszik anélkül is. Azt hiszik, hogy ezt a szégyent mindenki igyekszik elkerülni és akárhogyan előteremti a pénzt. Legalább ez volt az az indok, amit nekem mondtak. Helyesnek tartanám, ha a módosításnál a szenátor és képviselő urak nagy súlyt helyeznének az oly szövegezésre, hogy az ingóságok elszállítása *csak az adózó polgárok írásbeli engedélye alapján* történhetik meg.

A végrehajtási törvény azt mondja, hogy első ízben, hogyha megkísérelték az árverést és az nem sikerült, az árverést a piacon kell megtartani. Ebben az irányban is óriási visszaélések vannak, amelyből a kincstárnak nincsen haszna. Az adózó polgárok holmiját elviszik, azokat a kincstár nem tudja értékesíteni, garmadába hajtják őket, az illető nem tud hozzájutni az ingóságaihoz, esetleg szerszámaihoz, és annál kevésbé tudja kifizetni az adóját. Kérem odahatni, hogy a törvény úgy módosíttassék, hogy csak akkor lehessen elszállítani az ingóságokat, ha a tulajdonos írásbeli engedélyt ad és ha az első árverés sikertelen volt.

Csiszár Lajos:

— Megállapíthatjuk, hogy az adót tulajdonképpen nem a jövedelemfeleslegre vetik ki, hanem inkább a *tulajdont kobozzák el*. Ilyen eseteknek sokszor vagyunk szemtanúi; én magam is láttam, amikor Kolozsváron és Marosvásárhelyen egész üzleteket árvereztek el. Ötszáz selyem harisnyát adtak el, darabonként 10 lejért, egy régi papirüzlet-céget árvereztek el potomáron és a 20.000 lejes árú 3–400 lejért cseréit gazdát. Az eljárás következtében természetesen maguk az illető adóalanyok tönkrementek. Az volna a helyes, hogy az üzletbe ültessenek be egy zárgondnokot, aki a bevételeket figyelemmel kíséresse. Különböztetve meg történik az, mint Toplicán, hogy egy mészárosnál a hús kilóját 6 lejért árverezték. Egy másik helyen elvitték a mérleget. A múlt héten egy szabómester varrógépét vitték el párszáz lejért. A szegény varrónők gépeit is irgalmatlanul elviszik a legszadistább kéjjel. Indítványozom, kívánjuk, hogy az ilyen esetek megismétlődését tiltsák meg és zárgondnok igénybevitelével bo-

nyolítsák le az adóbehajtást, hogy így az üzletek ne menjenek tönkre. Különben a magyar kereskedők vagyona át fog vándorolni olcsó áron az idegen kereskedők üzletébe.

Gyárfás Elemér, elnök:

— Sajnálatosan tapasztalta a parlamenti csoport, hogy úgy az ilyen sérelmekről, mint egyéb közérdekű kérdésekről és súlyos visszaélésekről legfeljebb csak az újságok kétséges autenticitású hreiből értesülünk. Az ilyen sérelmet, amikor 300 lejért árvereznek el 20.000 lejes objektumokat, kérem velünk közölni, mi ezt interpelláció tárgyává tesszük. Az ilyen esetekben méltóztassék az illető vidék képviselőjéhez, vagy bármely más képviselőhöz, vagy szenátorhoz pontos adatokat beküldeni és mi azután felemeljük szavunkat. A múltban sokszor voltunk eddig kénytelenek a részletes és konkrét adatokat nélkülözni. Iskolákat zártak be és nem tudtunk róla és sok eset volt, hogy nekünk kellett írni, adatokat kérni, hogy interpellálhassunk. Méltóztassék kihasználni azt a lehetőséget, hogy rendelkezésükre áll 22 parlamenti tag! Ha egyebet nem, de lármázni tudunk, hiszen minden panasznak nagyobb nagyobb visszhangja van, ha az a parlamenti szószékről hangzik el.

Dr. Balogh Elek:

— Felszólalásom nem tartozik tisztán az ipari adózás kérdéséhez, hanem általános adózási kérdés, azonban talán a legnagyobb sérelem, amelyet eddig itt senki sem vetett fel, pedig ez tartozik különösen reánk. A helyes adózás egyik fő követelménye az *arányosság*. Hogy ilyen vagy olyan az adókulcs, az tulajdonképpen mellékes, az az ország helyzetétől függ, de *fontos, hogy a polgárok megadóztatása arányos legyen*. A legnagyobb sérelemnek tartom a magam tapasztalatai szerint, – és másoktól is hallottam, az adóketőbizottságokban szereplő tagoktól – hogy az adóketés nem történik arányosan. *A magyarság sokkal nagyobb mértékben van megadóztatva, mint a románság*. Ezt a sérelmet nagyon ki kell hangsúlyoznunk, mert fontos kérdés és az eddigi

rendszer előbb-utóbb tönkre teszi a magyarságot. Konkrét adatokat nem gyűjthettem, mert az adófőkönyvek titkosak, azokból adatokat szedni nem szabad. Az édesapám házában lakott rekvirált lakásban egy biró. Megtudtam, hogy az illetőnek a törvényben előírt 400.000 lejnél nagyobb jövedelme van, Bukarestben háromemeletes háza és 850.000 lej jövedelem után fizet adót, úgy, hogy nem tarthat igényt a rekvirált lakásra. Kértem, hogy mentse fel a lakást a rekvirálás alól. Utasítottak, hogy az illető jövedelmét igazoljam. Elmentem Bukarestbe és ott az adófőkönyvből kértem kivonatot az adóról. Kezdetben ki akarták állítani, de amikor megtudták, hogy ügyvédje vagyok csak a félnek, kijelentették, hogy nem állíthatják ki, mert rendelet írja elő, hogy az adóról csak a megadóztatottnak lehet felvilágosítást adni. Ez nagy sérelem, mert az adókivetés fő elve, hogy az arányos és nyilvános legyen, mindenki felvilágosítást kaphasson és az adózás a közvélemény által ellenőrizhető legyen. Azonban nap-nap után halljuk, hogy az egyikre 6–8–10.000 lejes adót vetnek ki, hasonló körülmények között élő szomszédjára pedig csak 200 lejt, mert az román. Hivatkozom a következő esetekre: egy fodrász, aki Bukarestben 20 segéddel dolgozik, 12.000 lej adót fizet, az újtordai fodrász pedig, aki egy segéddel dolgozik 4000 lejt. Tessék a különbséget tekintetbe venni. Egy kereskedő Tordán 2 millió lej forgalom után 60–80.000 lej adót fizet, míg Bukarestben 20 millió lej után fizeti ugyanezt az adót. Az egyik faluban két vizimalom van. Az egyik tulajdonos román, a másik magyar. A román tulajdonos malma jól megy, villanyerőre van berendezve, a várostól olcsó vil lanyt kap, a másikat a víz hajtja, ha van víz, őröl, ha nincs, úgy kénytelen szünetelni. Mind a kettő azonban egyenlő összegű adót fizet azon a címen, hogy a malomkövük egyenlő. Mindenféle lehető és lehetetlen okot kitalálnak, hogy az egyiket jobban megadóztassák, mert kisebbségi. Ha az ország költségvetését 40 milliárd lejnek vesszük, úgy a körülbelül 10%-ot kitevő magyar kisebbségnek ebből 4 milliárd lejt kellene viselnie. Biztos vagyok benne, hogy legalább 3–4 milliárdal több terhet visel a magyarság és ezt a vagyonából fizeti. Egy román ügyvéd mondotta nekem, hogy ez tulajdonképpen *vagyoneklobzás*. Hogyan lehetne ezt az állapotot meg-

szüntetni? Egyelőre nem találok más módot, minthogy hívjuk föl a közgazdasági szakosztályt, s indítványozzuk, hogy a tagozatok útján gyűjtsenek részletes adatokat, dolgozzák fel, politikusaink mutassanak rá arra, hogy a magyarság mennyivel nagyobb adóval van megróva és hogy mennyire nem tartják be az arányosság elvét sem az adóketésnél, sem az adóbehajtásnál. Követelnünk kell, hogy az adókönyvek titkoságát szüntessék meg és az adóról mindenkinek joga legyen felvilágosítást kérni. Minthogy a lemondott miniszterelnök úr is kijelentette, hogy a magyarsággal szemben a legteljesebb igazságosság és méltányosság elve alapján akarnak eljárni, követeljük az adóketések arányosságát, az adókönyvek nyilvánossá tételét és a magyarság e nagy sérelmeinek orvoslását.

Dr. Kotzó Jenő:

— Az adózás kérdése föl van véve a kereskedelmi sérelmek tárgyalásánál is programmpontul, hiányzik azonban a mezőgazdasági kérdések tárgyalásából. Nem is tartom fontosnak, hogy mi ezeket a kérdéseket külön-külön tárgyaljuk, mert a panaszok általánosak. Méltóztassék megengedni, hogy most általános vonatkozású kérdést vessek fel, bizonyos kiegészítő javaslatot terjesszek elő az előbbi javaslatához. Nevezetesen, rá kívánok mutatni arra, hogy a Lege de urmărire alapján történő birságolási és adóbehajtasi rendszer *lehetetlenné teszi a törvényes jogorvoslatot*. A helyzet az, hogy a pénzügyi közegek egyszerű feljelentése alapján kiküldik a fizetési meghagyást és azonnal foglalást eszközölnek. A törvény értelmében az illető csak akkor élhet jogorvoslattal, ha előbb deponálta a pénzt. Lehetetlen formaságokat is kapcsolnak ezekhez a dolgokhoz, például azt, hogy a felebbezés érvénytelen, ha az illető nem írja oda, hogy hányadik házszám alatt lakik. A legsúlyosabb azonban az, hogy a pénzt előre deponálnia kell. Mit jelent ez a gyakorlatban? Azt jelenti, hogyha a perceptor meg akar valakit zsarolni és visszautasítja az illető, akkor valamilyen jelentést tesz. Megállapítja, hogy az illető ilyen, vagy olyan kihágást követett el. A följelentés alapján kiküldik a fizetési meghagyást ennyi meg ennyi birságról. Ha az illető nem fizet, jön a végrehajtó s zár alá vesz

mindent, ha a pénzt nem deponálták. Ugyanígy történik a felebbezés alaki hibái miatt is. A panaszokat érdemleges elbírálás nélkül visszautasítják. Ez is teljesen bizonytalanná teszi a hitelviszonyokat és lehetetlen helyzeteket teremt. Nem elegendő hogy itt elsírjuk a magunk panaszát, hanem minden lehető eszközhöz hozzá kell nyulnunk, hogy ezt a törvényt, amely nem méltó kulturállamhoz, a lomtárba tegyék. Méltóztassék tehát állást foglalni ebben a kérdésben és erőteljesen követelnünk kell, ha másképp nem megy, úgy a parlamenti csoport iniciatívájából beadandó törvénytervezetben, hogy a lege de urmărire helyeztessék hatályon kívül, mivel másképpen biztos hitelviszonyok nem teremthetők.

Még egy konkrét tényről akarok fölemlíteni, amely gazdasági termékeink értékesítését nehezíti. Amikor a perceptor jön az adótartozás behajtására, és az illető nem tud fizetni, akkor a gazdák terményeiket egyszerűen lepecsételi és zár alá veszi. A pecsétet érinteni nem lehet, mert ennek büntetőjogi következményei vannak. Kérdelem, hogy lehetséges akkor, hogy terményeimet értékesíthessem, ha az esetleg jelentkező vevőnek azokat nem tudom megmutatni? A termény esetleg el is romolhat, ha azt értékesíteni nem tudom. Így tehát nemcsak az iparos szerszámokat viszik el, hanem lehetetlenné teszik a gazdaember terményeinek értékesítését is, belekergetik a kölcsönvételbe és a nyomorba. Feltétlenül szükségesnek tartom, hogy a javaslatokba foglaljuk be azt is, hogy a leghatározottabban tiltakozunk az ilyen eljárások ellen, kívánjuk a lege de urmărire megszüntetését és azt, hogy a mezőgazdasági termények ne legyenek lepecsételhetők. A törvény ugyan azt írja elő, hogy a perceptor szükség esetén lepecsételheti, a gyakorlat azonban azt mutatja, hogy ezt minden esetben meg is teszik és így kizárják a forgalomból. Kérem a parlamenti csoportot, hogy ezeknek a sérelmeknek a tekintetében is interveniáljon és járjon közbe a pénzügyminiszternél és a földművelésügyi miniszternél, különösen a gazdasági termények lepecsételésének megszüntetése érdekében.

Dr. Sűdy Tibor:

— Aki ügyvédi prakszist folytat, annak az élet konkrét esetekben mutatja meg, hogy milyen szörnyű következményei vannak a lege de urmărirenek és az érvényben levő vámtörvénynek is. Egyik ügyfelem esetére hivatkozom. Egy asszony, aki 1921-ben ment ki Amerikába, onnan 1927-ben tért haza kevés pénzzel. A visszajövetelnél két vámtisztviselő úgy találta, hogy elvámolni való dolgok vannak nála és pénzéből 100 dollárt el is vettek. A szegény asszony az esetet elpanaszolta a lelkészének és meg is indították az eljárást. Az eljárás során elmarasztalták a két tisztviselőt és az asszonyt is külön-külön 95.000 lejért és felküldötték az ügyet a vámigazgatósághoz jóváhagyás végett. Az jóvá is hagyta. A vámtörvény szerint a felebbezés megtehető, de csak ott, ahol a vámbírság kivettetett. A halmii községházán a határozatot ki is függesztették, a két tisztviselő megfelebbezte, a szatmári törvényszék helyet adott a felebbezésnek, megsemmisítette a jegyzőkönyvet. Eddig rendben is volna az ügy. Azonban most már a kincstár felebbezett. Egy nap azután az asszony felszólítást kap arról, hogy fizesse meg a 95.000 lejt. Eljött hozzám, hogy felebbezzem meg ezt a határozatot. Utánanézttem, kiderült, hogy ő nem felebbezett és hogy az ügy jogerőre is emelkedett volna már, ha a törvényszék nem semmisíti meg a jegyzőkönyvet. Mivel azonban a kötelezettség egyetemes, ha megsemmisítette, akkor vámra és bírságra sincs joga a bíróságnak. Beadtam a pénzügyminisztériumhoz a felebbezést, az elutasította, a törvényszék pedig arra az álláspontra helyezkedett, hogy meg kell várni a első végrehajtást, addig nincs is helye a jogorvoslatnak, a végrehajtás után deponálni kell a 95.000 lejt, ha nem, úgy minden jog megszűnik. Tovább mentem és most az ügy a tábla előtt van.

Gyárfás Elemér, elnök:

— Mindenben osztom azt a felfogást, hogy az egész lege de urmărire és vámeljárást meg kell változtatni. Meltóztasanak Szabó Béni képviselő úr határozati javaslatát a hozzá ajánlott kiegészítésekkel elfogadni. Biztosítom Önöket, hogy

a parlamenti csoport minden tagja állandóan napirenden tartja az adóztatás körüli súlyos sérelmeket.

A Szakosztály az előadó javaslatait dr. Lakatos Sándor, dr. Weisz Sándor, dr. Sűdy Tibor, Csiszár Lajos, dr. Balogh Elek és dr. Kotzó Jenő kiegészítő indítványaival egyhangulag elfogadja.